

SAMMANFATTNING AV DOKUMENTET FOLKBILDNINGENS FRAMSYN

Ett framsynsarbete med brett engagemang

I Folkbildningens Framsyn presenteras en samlad bild av folkbildningens roll och uppgifter inför 2010-talet. Grunden för framsynsdokumentet är ett omfattande rådslagsarbete i studieförbund och folkhögskolor, ett arbete som har utmärkts av stort intresse och engagemang. Totalt har 117 rådslag med 7-8 000 deltagare genomförts.

Folkbildningens idéer möter en ny tid

Folkhögskolor och studieförbund möter framtiden med en idégrund som starkt betonar bildningens egenvärde, frihet, frivillighet och samspelet mellan människor.

Ett globalt och pluralistiskt samhälle gör att etablerade institutioner och traditionella synsätt kommer att utmanas och ifrågasättas.

Framsynsdokumentet utgår från ett perspektiv där folkbildningens organisationer utifrån sina skilda profiler, men med en gemensam idégrund spelar en aktiv roll för att forma framtidens samhälle.

Demokratisk utveckling och förnyelse

Utveckling och förnyelse av demokratin är ett över ordnat uppdrag för svensk folkbildning. Folkbildningen ska stimulera till ökat demokratiskt engagemang i samhället. Genom ett utvecklat deltagarinflytande är folkbildningen i sig en skola i demokrati. Framtidens folkbildning eftersträvar en dynamik, där den praktiska pedagogiken med sina medborgar bildande inslag, möter deltagarens behov av individuell kompetensutveckling och personlig utveckling. I detta demokratiarbete ska det gränsöverskridande perspektivet, det egna skapandet och det reflekterande samtalet betonas. Aktiva insatser för ökad jämställdhet i samhället är en grundläggande demokratisk fråga och ska därför ha högsta prioritet. Folkbildningens organisationer ska tydligare än i dag verka som inspiratörer för ett nyskapande folkrörelse och föreningsliv.

Folkbildning med alla för minskade klyftor

Folkhögskolor och studieförbund ska ytterligare skärpa sina insatser för att nå utsatta individer och grupper. Folkbildningen ska vara en möjlighet för alla människor, med en klar ambition att motverka diskriminering och klyftor i fråga om utbildning, genus, sexuell läggning, religion, etnicitet och mellan generationer. Folkbildningen ska göra det möjligt för människor att växa som individer och påverka samhället. Den engagerar stora grupper av unga deltagare, men också många äldre som lämnat yrkeslivet. Ytterligare insatser för att övervinna olika studie hinder måste vidtas. Att människor med funktionshinder kan delta i folkbildande verksamhet är av central betydelse, nu och i framtiden. Folkbildningens förhållningssätt grundas i en stark tilltro till människans inneboende kraft och potential till utveckling.

En stark kraft i lokalsamhället

Folkhögskolor och studieförbund ska vara drivkrafter för lokal och

regional mobilisering, utveckling och tillväxt. Folkbildningens lokala förankring grundas inte minst i ett nära samarbete med folkrörelserna och föreningslivet. Folkbildningen ska utgöra en förnyelsekraft i de etablerade rörelserna, men också vara en arena där nya rörelser kan växa och ta form. I framtiden är det en central uppgift för folkbildningens organisationer att stärka sina positioner också i storstädernas lokalsamhällen. Samarbetet med olika aktörer i det civila samhället, näringslivet och den offentliga sektorn måste utvecklas, i sökandet efter lösningar på framtida samhällsproblem.

En klar röst för mångfald och pluralism

Det mångkulturella samhället bär på stora möjligheter. Att människor med olika etnisk, religiös och kulturell bakgrund möts inom folkbildningen skapar en positiv dynamik i verksamheten. För människor som söker sig till vårt land ska folkhögskolor och studieförbund vara en självklar möjlighet. Folkhögskolor och studieförbund bör själva framstå som mångkulturella förebilder. Invandrarnas organisationer och nya sociala rörelser som växer fram i det mångkulturella samhällets spår, måste få en starkare roll i folkbildningens organisationer och verksamhet.

Globalt och lokalt för en långsiktigt hållbar utveckling

Folkbildningen ska bidra till ett ökat vardagsengagemang för globala frågor genom konkreta, lokalt förankrade insatser. Folkhögskolor och studieförbund kan stärka sitt deltagande i utvecklingsprojekt och olika former av utbyten samt intensifiera de opinionsbildande insatserna för en långsiktigt hållbar utveckling. Folkbildningen bör även stärka sitt engagemang i internationella organisationer och nätverk.

Framtidens lärande tar form

Folkbildningens organisationer står inför betydande pedagogiska utmaningar. Framtidens lärmiljöer blir mer varierade och mångfacetterade. Flexibla studieformer kommer att få en avsevärt större roll i framtidens folkbildning. Alla ska ges möjligheter till olika former av lärande. Folkhögskolor och studieförbund kan, ibland i samarbete med bibliotek, lärcentra och andra utbildningsanordnare, stärka och utveckla sin roll som lokala stödjepunkter för lärande i hela landet.

Folkbildningen i utbildningssamhället

Folkbildningens förmåga att anpassa innehåll och arbetsformer till människors skiftande behov är en tillgång i olika former av utbildning. Folkbildningen kan ta ett ökat ansvar för utbildning av vuxna, inte minst mot bakgrund av de goda erfarenheterna från Kunskapslyftet. Potentialen är stor även ifråga om olika former av yrkesutbildningar. Folkbildningen har stor erfarenhet av verksamhet med unga deltagare, och bör få möjlighet att genomföra gymnasieutbildning för unga, på samma sätt som är möjligt inom vuxenutbildningen. Folkbildningen utgör en brygga till högskolestudier, men folkbildningen kan också vara ett komplement till högskolan. Arbetet med validering bör även omfatta folkbildningens olika studiemöjligheter. Studiestödssystemet måste ses över i syfte att skapa en större flexibilitet som sätter den studerande i centrum.

Hoten mot folkhälsan och folkbildningens möjligheter

Folkbildningen ska bidra till att utveckla effektiva rehabiliteringsinsatser med sikte på ökad livskvalitet och med ambitionen att människor ska kunna ta ansvar för sin egen försörjning. Verksamheten i studieförbund och folkhögskolor är i sig folkhälsobefrämjande och det finns stora möjligheter att förstärka de förebyggande insatserna. Genom ett aktivt arbete tillsammans med nätverk, självhjälpsgrupper, patientsammanslutningar och andra frivilliga grupper kan människor få stöd att ta ansvar för sin egen hälsa.

Kultur för personlig utveckling och livskraftiga lokalsamhällen

Folkbildningen ska i framtiden bibehålla och utveckla sin position som Sveriges största kulturarena, både när det gäller att förmedla kulturupplevelser och erbjuda människor möjlighet till eget skapande. Insatserna inom kulturområdet ska ha en bred bas men också tillfredsställa högt ställda förväntningar inom olika specialområden. Folkhögskolor och studieförbund ska vara självklara mötesplatser och drivkrafter i ett lokalt kulturliv. Insatserna för att möta ungdomars vilja att utöva och uppleva kultur ska intensifieras. Detsamma gäller rollen som entreprenörer och initiativtagare till olika lokala kulturella evenemang.

Framtidens finansiering och styrning av folkbildningen

Inom folkbildningen ska det finnas en hög beredskap för att ompröva etablerade organisations- och verksamhetsformer. Folkbildningsrådets roll ska bibehållas med en stark integritet att fatta beslut till nytta för folkbildningen som helhet. Principen att staten anger övergripande motiv för anslaget till folkbildningen, men avstår från detaljreglering, bör ligga fast. Detta innebär ett stort ansvar för folkbildningens organisationer att själva prioritera mellan olika angelägna uppgifter. Kraven på fortbildning inom folkbildningens organisationer kommer att växa. Tillfälliga projektbidrag ökar i omfattning, vilket innebär möjligheter, men också risker. Samhällsstödet till folkbildningen har kraftigt urholkats och bör stärkas. För att skapa förutsättningar för vidgade insatser krävs nya resurser. Behovet av folkbildningsforskning är stort och forskningen har en angelägen uppgift att bidra till idédebatt och utveckling av folkbildningsverksamheten.